

И

Документа из архиве црногорских губернадура

Управа Народног музеја на Цетињу откупила је 1948 године 15 докумената од Сава Ј. Радоњића, пензионера из Котора и директног потомка старих црногорских губернадура Радоњића. Како су та документа важна за проучавање црногорске историје, ја сам их објавио у прет-прошлом двоброју **Историсних записа** (књ. III, стр. 76—92).

Крајем 1948 године откупио је од поменутога Радоњића Историски институт на Цетињу нових 227 докумената, у којима се налазе многобројни драгоцени подаци за историју Црне Горе. Један дио тих докумената ја ћу повремено исписати и објавити у **Историским записима**. Ма да углавном сваки документ има по неки карактеристични и корисни податак, ја ћу објављивати само важнија документа, као што сам и овом приликом урадио. Уз раније објављена документа напоменуо сам, гдје се може наћи доста података за објашњење догађаја о којима је ријеч у црногорским документима из XVIII вијека (**Историски записи III, 80**), па ћу овдје дати само неколике напомене о сада објављеним документима.

Раније сам објавио једно писмо рускога изасланика Долгорукова из 1769 године (**Историски записи III, 77 и 81—82**), па и сада објављујемо једно његово накнадно откупљено писмо. У овоме писму књаз Долгоруков пријети 11 октобра 1769 године, да ће за оне који не буду поштовали његове наредбе послати »да и(х) силом к нама приведу«. Како је он још 1 октобра био »ријешно да са свима официрима и другим људима изиђе из Црне Горе и пређе у Италију«, што је стварно и урадио ноћу између 13 и 14 октобра (Чупићева **Годишњица XI, 332—335 и 336—339**), то је ово писмо књаза Долгорукова било само прикривање његовога одласка из Црне Горе.

Једно недатирано писмо (број 6) има потпис »Стефан« и ја мислим да је то писмо Шћепана Малог. Нијесам имао података по којима бих то писмо могао приближно датирати.

Писма бр. 7,8,9 и 10 су из 1784 и 1785 године и везана су за познати напад скадарскога паше Бушатлије на Црну Гору из 1785 године, о коме сам раније објавио неколика документа (**Историски записи III, 77—78 и 82—87**).

Мислим да је нарочито важно писмо број 11 од 2 августа 1788 године, којим Михаило Пламенац извјештава гувернадура Радоњића, после карактеристичног увода у десетерцу, да је у Пишерима рањени Махмут паша Бушатија у Скадар »повезен на кола у која Зењани гној возе«. Као што је познато, Махмут паша Бушатија биће поново рањен од Црногораца у боју код села Мартинића 11 јула 1793 године, а у боју код села Круса 22 септембра исте године рањен је последњи пут. Ту га је рањенога ухватио и посјекао му главу његушки сељак Богдан Вуков Николић из Заласа, те се гипсани отисак отсјечене му главе и данас чува у Народном музеју на Цетињу. Писмо од 2 августа 1788 године важно је и тога ради, што се из њега лијепо виде ондашње политичке прилике у Црмници.

Ристо Ј. ДРАГИЋЕВИЋ

1) Пресуда о оставштини Пера Сарахора из Његуша 21 маја 1731

В име Х(рист)а, амин. На 1731, ме(се)ца маја на 24 дан, у Кавач.

Да се зна и да је на знање ва(са)кому човеку и господару пред ким изиде ово писаније, како бисмо звани ми ниже именовани по имену: г(осподи)и сердар поп Вук Станишић, Јово Станишић, Вучета син кнеза Марка, капетан кавачки Перо Иванов, и Нико Иванов, Милош Вуков з Жањева Дола, Божо Вуков Матијевијећ (sic!). Јово Перов Раднић — бисмо звани и мољени от зетовах и кћерих покој(но)га Пера Сарахора за виђети и раздијелити њих куће и баштине што им бјеше оставио. И ми више именовани очима виђесмо куће и баштине ногама обидосмо. Првом стимасмо кућу и баштину његову у Кавач грошах 5 стотин, у грош по 40 динар, а кућу и баштину на Мирац 300 грошах, што је бјеху први стимадури стимали, а баштину на Ловћен 60 грош, а кућиште и баштину на Његуше 140 (»р. и м.«) грошах. А саде ово га судисмо братству 20 грошах што би их дошло асабе (??), а пр(е)каду племенску рекосмо да даду у С(ве)ту Госпођу на Његуше 20 грошах да се купи 1 икона, а његовој сестри Милицы судисмо за прђију 4 цекина Перови што су (ј)о(ј) били у сина Вукосава и 2 што је руком дала и 4 цекина што су у Вукосава Прентића, а њевојци Мари, Перовој кћери што није удата, судисмо да (ј)о(ј) се даду 20 грошах, сувише одијела. Буру Илину, његову зегу, за његову муку и стојбину како му бјеше оставио све ово, ма ми речени кметови виђесмо да му бити све не може, но му осудисмо по куће и по обора сувише о(д) другијех зетовах, а ово друго свеколикко да дијеле 4 сестре на четворо, такођер и дугове и црковнини (sic!) начин ће је што покојни Перо оставио. Ма ово рекосмо да се нема ништа дијелит доклен плат(е) дугове и црковни начин. И писах ја поп Стефан (Ш)падијер сво(ј)ом руком и бих сједок горњему писму. И узесмо наше к(а)рате солите. (И) ја поп Вук Станишић потврђујем (го)рње писмо у име моје и свијех име (новатијех).

И ја Влад(я)ка Сава подисујем сво(ј)ом руком и потврђујем горње писмо и ко ће ово помест помео га Бог и да је проклет он и његов дом. — Августа 20, 1731.

(На трећој страни налази се ова наснија патријархова свјера:)

Арсеније Патријарх Србски и прочим.

Донето би пред нас ово писмо и ми увједјехом унутра писање господара кметства (?) и расужденије право, того ради и ми ово писмо потврђујемо да нема нико разурити. Кои ли би дрзнуо повредит или што от овога разурит да је проклет и отлучен цркве божије и збора христјанскога.

Тако да јест ведомо свакому.

Декем(бра) 9, 1738.

2) Завршетак једнога старога рукописа о поријеклу Петровића 8 септембра 1741

...и од њега излази, има почетак и насљеђе пресвијетла кућа Петровића. И будући ова истина не само на наше знање, ма јошт по показану нашијех старијех и како подпуно зна сва ова крајина и како у писма истинитијех кои се при нама у Манастиру нашем од Цетиња находимо и навлаштито у књизи илити у либро реченога Иванабега именовано у крусовољ уписато се находи. И за већу вјеру и речену истину потврђујемо не само нашом руком и печатом, ма јошт онијем печатом от све Черне Горе зоговором свега збора црногорскога. Писах ја Теодосиј Поповић по заповиједи Г(о)с(по)д(и)на Митрополита Саве и общества црногорскога.

Цетиње 8 септемб(ра) 1741.

(М. п.)

Сава Б(о)жијеју милостију Митрополит Скандариј(с)ки и Приморски и Чрније Гори повелитељ Петровић.

(М. п.)*

3) Гувернадур Станислав Радоњић своме брату и стрицу 13 августа 1757

Частному Г(осподи)ну и мојему брату протопону Јову и стрицу Јову и Раду и свој мојој браћи мило п(оздравље).

Хфала Б(о)гу на Фиуму здраво са свом дружином дођосмо августа 7 дан и ево не на лазарет. Надамо се да нећемо на контомациу много-

*) Поред потписа митрополита Саве отиснут је његов митрополитски печат. Како је овјера митрополитова и печат при самоме дну стране, то је при врху наредне стране отисак општег црногорског печата. На отиску митрополитовог печата стоји: Савва Ивановић Митрополит Цетински (Александров је објавио цртеж тога печата у својем дјелу *Материалъ и нѣкоторыя изслѣдованія по исторіи Черногорья*, Казань 1897, стр. 40, али је погрешно прочитао да пише "Савва Ивановъ"), док на народном печату око двоглавог орла пише *Мохѣрьъ всѣхъ Чръіе Гори* (упор. *Историски записи* III, стр. 3—4).

стојат, немојте за нас мислит ми смо фала Б(о)гу добро и весело сви и за ђецу не мислите, уздамо се да се нећемо кајат кои смо пошли с помоћи божом и по милости јеја императорскога величества за све наше обштакство (народ — Р. Д.) ће благополучно и добро бит ако не покваре измјеници (издајници — Р. Д.) како су и пријед, како ћете вићети простраије у писмо које пињемо Г(осподи)ну владници и обштакству. Браћо, да ви је тамо препоручено, а за нас не мислите, и поздрављам вас и старицу мајку и ђецу и попа Стијела и Марка и малога Повака и Станка и Радовиће и Јова Вучетина и свакога брата Раишевића и свакога Његуша и осталога Црногорца кои за наше добро ради и остајемо грлећи вас жељно.

Ако би ви у које доба што пало нам (на ум — Р. Д.) да ми пишете у Русију немојте просто писат, да се не руга ко би видио, но зовите али поћите на Петигње у Манастир Глигори Јанковићу да смјести писмо како иде и кад бисте писали повесите је кумпару Петру у Котор да је пошље на рекапит у коперту Г-на архимандрита Дамаскина от цркве грчаске (православне — Р. Д.) на Тријесте, е смо њему наредили ће гођ будем да ми пишмо пошље. Можете послат и преко Млетаках на Тријесте.

Ваша слуга и брат губернатор
Станиша Радонич

Буде, за име боже немојте иједит мајку но је слушате, а она ви нека лијепо заповиједа, пак чинте што се може мирно, а ти немој ударат (sic!) ни на пазар ходит ни махнитат, но сједи дома и са сваким с миром, а трговине се проћи но скужај дугове, пак, пошто се подмириш с Лесандром немој махнито просипат кад, ако Бог да, доћем да вићу како ћу наћ дугове и конат. А у јесен двоици троици дај по десет цекинах да закољу дома ко умије купит и продат, пак кад дође бријеме кои подмири придај му за сир. И поздрављам кумпара Петра и реци му за дијете му ништа учинит не могох е не кће. Метнуо ми је на конат цекин за жито, а ја сам цекин за жито послао чини ми се по Андри(ји) Бећиру по коме ли, теке сам га дао, но гае(д)ате кућ се цекин дио. У Стијела Радов(а)...*) опито от поклона грошах...¹⁾ мање 12 динарах, но гледај да то скужате. У Рада...*) цекин и по, а његови при мене по гроша от бијела, пак у Рада и у попа Ђурашковића два цекина от Чешљара; у Никца Пејаковића на Добро деведесет грошах, али от тога ми је дао пет цекинах; у Јова Милошева дукат, у Ђукана Станојева по дуката и 30 динарах, у Ника Миша 90 (?) цекина, у Ивана Љесара цекин, у Гаврила Маркова цекин, у Станка Иванова 3 гроша и по, у Милоша Вукова по цекина, то на Жањев До. У Јова Вуковића 5 цекинах, а от раније 4 цекина и 4 гроша; у Јанка на Петигње 20 боцах ракије, у попа младога у Ораховац цекин. Остале сам дугове, чини ми се, уписао, но гледај што чиниш и учи Јока малога и Мару и ти учи, немој се кајат, и поздравља мајор и Беле мајку и све

* Документ је овдје мало распао.

¹⁾ Број се не може прочитати.

и немојте мислит ми смо здраво и весело, Бог дао и вама здравље и мир. Реци Раду нека не мисле; Алфир, Ђуро и Перо мали здраво су и добро и сви остали.

На Фнуму августа 13, 1757.

Поздравља Вукале Рада и моли га оне 8 цекинах што му је дао Теодосије за корет нека их да Томки.

4) Патријарх Василије гувернадуру Јовану Радоњићу и његушким главарима 30 јуна 1769

Василиј Патриарх Сербскиј

(М. п.)

Мјерност наша пишет бл(а)городним Г(оспо)д(и)ну Гувернадуру и всему Његушу, сердару, војводи, кнезовом, главаром и всеј Катунској Нахији. Будућ да сте чули како је доходио до нас капетан Радан Пламенац, послат от Г(оспо)де и Графов Орлов, кон се находе данас во Италији и што они изволели писати пам. да вам скажетсја их повељеније при капетану Радану. то невозможе бити за сад, будући потреба била велика скоро оној господи глас и отвјет отсалт, а други ч(е)л(ов)ј(е)к тако способни не обретесја кромје капетана Радана, кон и пошле у том оноје их повелјеније и указ до Црногораца всјех оста до Илијна дна. Толико их првоје и болшеје повелјеније, да стоите у јединству и љубви по урежденију малаго Шепана, аште кто м(и)л(о)ст получити желајет, и не само ви между собоју, но и от околних сусједов, понеже го Јеја Императорскога Величества манифестје закључајет не само Црна Гора и Брда, но всја Скендерија и сувише Никшић, Граово, Вањани, Рудине и околност Требиња во једино убо јсовокупљајет и јединаку м(и)л(о)ст објештавајет. а ако Б(о)г да скоро ћете и сами слухати каде оне персоне пријдут. И ове две нахије, како и чујете, неће се паћи ником да су што преступили от малаго Шепана повелјенија, а ваша нахија скоро сва, најпаче Бјелице и Озринић, и између себе и околно хр(и)стијанство подавише и расћераше све, еда мисле онаки људи неће и имат за то тко карати, но ће бити како и отпрва. Не, не! Зато ми архипастирски вам савјетујем и приказујем, да учините ште пређе можете сбор и такових злим и пустим људма да запретите и забраните от сад да престану хр(и)стијанство арати и убивати. Ако ли тко не може се другојаче живјети, у Турској земљи турскога бл(а)га више него у спромаши ко је јунак нека плени, а хр(и)стијанства да се прођу. И по нашем уму и расужденију ако се ти људи таквих послова не прођу и до сада што су кога хр(и)стијанина пленили не врну, они ће многи животом казнени бити, а ви главари лишићете се м(и)л(о)сти вам пристојне зашто тако допустисте људма творити. Ако ли вас и све нађоше у јединству и миру, то Катунска Нахија паче иним болшу ће м(и)л(о)ст получити. И ово ви пишем да не речете после: ми гласа не имасмо, а то је и грехота и срамота и сви лепо знате и нећете никаква

старанија да имате о земљи а сваки чести жели и кои год буде за њу добиће је, но (на ?) тај начин мучно, а ви се лепо сами рассмотрите. Со сив војех вас вручајем м(и)л(о)сти Божијег пребивајем. Дато у Грађани 30 Јун. 1769.*)

Василиј Патриарх
Сербскиј

**5) Књаз Долгоруков гувернадуру и главарима Катунске Нахије
11 октобра 1769.**

Јеја Императорскога Величества всепресветлејше и самодержице всерусинској и прочаја, и прочаја, и прочаја.

Генерал Георђије Принцип Долгоруки

Благородним Г(оспо)дам Губернатору, сердару, војеводам, књазом и всем главаром од Катунске Нахије.

С нашом великом жалости чули смо неправедна дјела и убиства што су се почели чинити у Черној Гори против Божије воље и наше заповиједи, зато заповиједамо вам да упут (одмах — Р. Д.) сви једино-скупно узмете под арешт (у затвор — Р. Д.) све оне људе кои су Ришњане одерли и убили, такођерице и овога кои је убио ономадне чојека, за којег били смо дали указ преко Г(оспо)д(и)на Гобернатура да се к нами доведе. А жежели ове наше заповиједи не буду упут испуњене, сви они кои буду им противни гледаће се како ребели и изда(ј)ници Јеја Императорскога Величества и изгубиће за вазда јеју милост и по нашој заповиједи послаће се против њих сву Черну Гору (sic!) да и силом к нами приведу, толико криве колико оне кои не пуштају али не помогу криве ватаг али им руку уздавају за побегнут, и буд(у) сасвијем за вазда разорени, за приказати другијема пут прави и заповијед Б(о)жиу и Јеја Императорскога Величества.

Дато на Стањевиће 11. Отомбра 1769.

(М. п.) **)

Принц Георгји Долгоруков

*) Овдје је додато другом руком и другим мастилом (вјероватно од стране самога гувернадура, или по његовом налогу): "и што речет вам губернадур Јоан таки послушајте боље ће бит." Том истом руком и истим мастилом у првој реченици овога писма додато је поврх ријечи "Гдну Губернадуру" његово име ("Јоану Радонићу").

Печат патријархов не може се потпуно прочитати, али се види овај дио: "Васили. . . Патриарх".

**) Отисак печата је у црвеном воску, али се не може ништа прочитати. Долгоруков се само потписао. У тексту пише "гледаче се", "послаче се", "на Стањевиће", а ја сам транскрибовао: "гледаће се" итд.

6) Шћепан мали гувернадуру Јоку Радоњићу 1769—1773?

Благочастиви Государ.

Слава Вашего Високо превосходителства сијајет како преведро сушце како побједитеља, које могаше бити да не би невјерни ваши друзи отачаству невјеру учинили, кон себе увијек славу изгубише коју су до сад имали, да је увијек већ пред Г(оспод)ом Б(о)гом и пред г(оспо)дом земљом немају. Како поћох дома прво побих се дома с Турцима крштењима имадући собом вјерних моих 1.000 јунаках, у понећелник кренух с триста, а остали да дођу за мнош и у Кошелице отех Цеклини. Ранг ми се поп Ђукан, на носила пошпао је. Цеклини невадали предаде се — ми плачући дома. Ја дружину оборих у зло.

Стефан

7) Грбљани гувернадуру и црногорским главарима
11 марта 1784

Пресвијетлој г(оспо)ди г(осподи)ну гувернадуру, сердарима, војеводама, кнезовима и свему поштеноме збору од Царне Горе миљ и драги п(оздрав).

Од ваше драге и милостиве књиге 26 фебра(ра) прошалнога, коју писасте нама кнезовима од Гарбла, разумјесмо садашње биће од Царне Горе поради доиспелена преузвишенога наше скадарскога. Ми чуемо с нашом жалосћу што се купи зло на Царну Гору и много је нама жао да наши сусједи буду у рат с владоцем и с п(о)дложницима царевима. Ми кон смо принципови подложници имамо слушати његове законе и заповиједи, зато с нашом жалосћу не можемо вама предат никакву помоћ ни можемо допустити да наши људи дођу с оружјем према војске цареве, а да би супрот другога било и сада и по дада (sic! мјесто сада — Р. Д.) приказали бисмо вама вашу љубав и пријатељство. И жудимо ви свакога добра и мира. Вашег п(ресвијетлога) г(оспоства) слуге и браћа из Грабља. Марча 11. 1784.

Кнезови и суће од
комннатади (sic!) гарбальске

(На полећини адреса:)

Пресвијетлој г(оспо)ди г(осподи)ну гувернадуру, сердарима, војеводама, кнезовима и свему поштеноме збору црногорскоме
у Царну Гору

8) Умир Катунана са црногорским и приморским племенима
15 маја 1784

1784, на 15 маја на Ђеклиће. И да се зна како се (сас)тасмо ми сва Катунска Нахија, главари и сви остали војници и учинисмо међу собом сви договорно међу собом (sic!) и уфатисмо чисту и велику Божу вјеру

до Митрова дне. Тако и свакоме Црногорцу с Острога до Сутормана и од Мора до Мораче тако и Приморцу да је Божа вјера до тога дневи и ако би се наша кои Катуњанин да иским ову вјеру преверже тако сви договорно рекосмо да му у нашу земљу закопа не оставимо. И тако рекосмо, ако се з душманином убјемо кои би се Катуњанин ранио да сва Нахија око њега харчи једнако, а који погине вјечна му памет. И тако рекосмо, кои би се наша кнез или главар да злого чојка брани за фалиду (преступ, грепку — Р. Д.) да части нема како остали главар и за злого чојка да он све плати. И за глобе које су до сада фаљене све смо их потали; претового скуна од Нахијах што буде све ћемо их скужати.

Иван Радопић зван Петровић, војевода Стипо Мартиновић, војевода Вухсан Милић.*) кнез Мрко, сердар Богдан Вукаловић, кнез Медо Вукосавова (sic!), и кнеза Лабуда, кнеза Марка Богдановића, кнеза Миргуда Николина, кнеза Вошна Шпадијера, кнез Мерђен, кнез Станоје Павићевић, кнез Петар Вучетин.

9) Претставници грбљске комунитати (општине) гувернадуру 6 јуна 1785

П(речасно)му Г(осподи)ну Г(осподи)ну гувернатору Јону, в(еле) д(раго) п(оздравље).

Примисмо ваш часни лист од којег разумијемо све што ни пишете. Ми лијепо разбирамо ваше стање и много бисмо ради били погодити ви да можемо, ма ми ваља да служимо онога ко ни заповиједа вјерни судити (поданици — Р. Д.) млетачки и с великом нашом жалашћу ми смо заповиђени не дават у садашње брње нечесове помоћи Црногорцима, него бранит пуцлике конфине (државне границе — Р. Д.) и не допуштит у ње пролазак чељадни оружјанојзи ни од Црне Горе ни од турске државе, зашто се овако принцип влада у ове хмутње садашње, јер јест утврђени мир међу Млечнијама и Отмановићем и с овога узрока самога ваља да се на ови начин владамо, зашто сами размислите да пресловимо ове тешке заповије(ди) што би не могло наћ, а љуто бисмо ради били како нашој браћи и пр(и)јатељима, ни можемо друго како молят сви Г(оспо)да Бога да ви буде (у) помоћ да како витези одолите. И Бог ве у здрављу подржа.

Из Грбља 6. јуна 1785.

Умилни и покорни пријатељи
кнезови и суђе од комунитати грбљске

10) Петар Бјеладиновић гувернадуру Јовану Радоњићу 2 августа 1785

Милостиви Пане,

С великим сожаленијем ја извести се о нападенију варварском на Чернују Гору и о тој понесеној бједи от безбожних, а најпаче то сожаленија достојно, што три Нахије не хотјеле сајединит се с вами.

*) Име војводе Милића уметнуто је другом руком и другим мастилом.

Однакож с тјем придали Катунској и Ријечкој Нахијам већу славу што они храбростију својеју и без трех Нахија Турке ва бјег обратили. Но, мој драги Пане, употреби пултику и не укоривај огорчително те Нахије, но ласкаво поступај ш њима едаби их могао опет сајединити с вами, а особљиво Церницу, а те двије војводе, ако ће ти и шура бити, ради их крајне наказати с Црногорцима, а Бјелице и Цетињане ласкајте и положите сву вину на војводе и реци да су војводе криви, а ви нијесте. Ја мислим да ту пултику знаш тамошњу весма добро и ради усмирити Црногорце докле Б(о)г да боље. Ово писмо послао сам га упут к Зорићу и к владици, кои је пошао на 11 фебара с твојијем д(он) Франом у Петербург и Зорићу сам писао: ако га не би ове јесени да се друго не мучи и како сам (м)у писао ако узмисли заисто ће доћ до Митрова дневи, пего се владај како ти Б(о)г да, до тога времена вићеће се и ако се не боип изнова ове године нападенија турецкаго держи се како ти Б(о)г да, јер си досле велику пофалу заслужио и у ове стране, докле чујемо и одонуда ускоро глас. Ја сам био пошао лани у октобру к оному у Беч. Пан је пошао пут Пољачке, већ од њега ни гласа, ни смрти ни живота. И да ми не би вл(а)д(и)ке Петра ја пропадох у Беч од нужде, но ми даде и рекомандацију на овога премилостивога архијепископа карловачкога и всјех Сербов обштега отца и причекао ме тако милостиво, што не би ч(е)л(ов)јек мога боље ожитати от роднаго отца, својом трапезом и всем што мње потребно и при том обнадеждио штедрим человјекољубијем, које скоро надјеју се улучити от богатодрнија јего десници и в скорости к тим странама приближати се.

У овој пишете да представим к Цесарскому Величеству, али знаш, Пане, кад се што онакоме преставити хоће ваљало би к њему управ писат и у писму моје име назвати и мени кредитив с његовијем отворенијем писмом послат и литочну копију, да би знао како поступат. а ово твоје писмо нема ни имена. А в прочем видио сам, да немају Ђемци нимало склоности к Черпој Гори или нијесу ради искварити хајтар Јекатерини и прочитаја. Ја бих писао и кући, но немам ништо писати, нити што досле послати, нако Б(о)г да отле, но молим поздравити ако је које живо. При сем остају и себе и вас превручајући Б(о)жијему призренију и остају с истиним моим чистосердечијем на вјеки

В Карловце 2. авгу(ста)
1785-го

Вашего Високо Превозх(одитељст)ва
милостиваго Г(осуда)рја мојега
вјерно покорни слуга и (?)
Петр Бјеладиновић

Р. с.

Пиши ми, молим те, на Паликућу
у Тријешће све вјерно што се чини у те
страде и како си сад с Турцима, све
ми пиши на пространо.

11) Михаило Пламенац гувернадуру Јовану Радоњићу
2 августа 1788

Славни бане, велики витеже,
Ево вама славне гласе кажем,
От Пиперах гнизда соколова
И осталих по избор Берђанах,
Кои њима врлу помоћ даше.

На исту уру дође ми глас от пријатеља истинити: Махмут паша повезен на кола у која Зећани гној возе, повезен би у Скадар рањен у ногу; капа му је остала у Пипере. Рустомбегова глава остала у Пипере. Кад погибе Рустом-бег тадер паша нагло учини уриш са шехерлиом скадарским, тадер сва Брда уступише, под пашом тадер коњ погибе, у то и Берда Пипером даше помоћ, разби се војск(а) пашина. Колико је Скадранех пог(ну)ло они кои су возили знат не могу, ни знаду броја мртвим и рањеним.

Милостиви государ, објављујем за Клисићића (sic!, треба **Клисића** — Р. Д.) и неке Глуходољане да су у исто прво битће и да су не све смутили и да је била потреба от војске разбили и смели (sic!), а све казат ће ви Голуб з дружином. Просимо вас, препоручујемо ви сиромаше, наше праве пријатеље, кои вама добра жуде, што гођ да их познате, 2 чојека по 2 цекина по Саву. И немојте да ве тко вара: праха и олова денес јест за Цермницу доста за седешњи бој, већ сад више не требује, а за страже шиљемо ти Голуба и Сава з дружином. Просимо вас дајте **им** на 7 кнежинах 70 талијерах, зашто су се срдили, но нека смо сви екупа на страже ће буде потреба. Пак сад, господине, пошљите Клименти Кол Марк и Ђон Марку и оста(ли)јема Брђанима Миридиди вашу милост да стоје весело, зашто сад нијесу били протива вас, тако **ни** кажу ови пријатељи.

Све наше ствари казат ће ви устима ови наши посланици за неке безобразне главаре наше кои су к вама доходили и на Стефана харвали, а овамо дасмо им слобод и војску, бјелегу от јунаштва, а они падоше: Ђуро побјеже у Будву да соли купи, поп Саво и Марко Вукосавов екрише се, Клисић јављено (sic!, ваљда мјесто јавно — Р. Д.) стаде мутити, поп (реченица остала недовршена — Р. Д.).

Молимо вас, г(оспо)д(и)не, немојте имат сумњења: доклен смо **ми** живи друга област у Црну Гору бити неће но ваша.

Просим за једну малу ствар: изгубио сам кључ от баула, да **ми** бисте послали један катанац, ако га имаде.

За више слоге аспре от страже које пошаљете нека буду у Голуба, да
можемо пређе скупит.

И остајем вјерни слуга

На 2. августа
1788, у Бољевихе.

Михаило Пламенац

(Са стране је овај додатан:)

Посало ми је пријатељ пети: нека се назива г(оспо)дар. Ја нијесам
чуо та чојек да је кога убио.

(Наставиће се)
